

Lekcija 3

Kako se ljudi razlikuju?

Koliko su različite ljudske potrebe?

Obrazovni ciljevi	Učenici mogu: - utvrditi razloge zašto neki ljudi mogu imati neravnopravan pristup obrazovanju; - razmišljati o granicama ravnopravnosti u široj zajednici; - razmišljati ko dijeli odgovornost za prevazilaženje prepreka u smislu ravnopravnosti.
Učenički zadaci	Učenici kritički analiziraju zamišljenu situaciju koja prikazuje ključne pojmove. Učenici primjenjuju ključne principe na svoju vlastitu društvenu situaciju. Učenici raspravljaju o ključnim pitanjima koja se javljaju u lekciji.
Sredstva	Kopije priče.
Metodi	Kritičko razmišljanje. Rasprava. Razvijanje pisanog argumenta.

Konceptualno učenje

Raznolikost: Raznolikost postoji ne samo u vezi s etničkom pripadnošću ili nacionalnošću. Postoje mnoge druge vrste razlika koje dijele ljude jedne od drugih i koje mogu biti uzrok ozbiljnih društvenih razlika, posebno ako većina ili oni koji imaju vlast i uticaj ne rade ništa po tom pitanju zbog manjka razumijevanja ili suosjećanja.

Ravnopravnost: Postoje dvije osnovne vrste ravnopravnosti – ravnopravnost u pogledu mogućnosti i ravnopravnost u pogledu rezultata. Moguće je svima dati jednaku priliku (na primjer da idu u školu), ali ako se ne prevaziđu neke barijere (poput invalidnosti), ta mogućnost nekima može biti uskraćena. Ravnopravnost rezultata ima za cilj da se dopusti svakom djetetu da stekne obrazovanje bez obzira na njegovu eventualnu invalidnost.

Diskriminacija: Postupati prema nekome nepravilno na osnovu rase, roda, seksualnosti, godina, uvjerenja, itd.

Lekcija

Nastavnik čita priču razredu (radni list za učenike 3.2). Ova priča odnosi se na niz kompleksnih pitanja koja mogu promaknuti učeničkoj pažnji ako priču ne proučavaju detaljnije. Kako bi im pomogao, nastavnik im dijeli radni list za učenike 3.3 i objašnjava sljedeći zadatak.

Učenici rade u parovima kako bi nabrojali što više problema s kojima se suočava osoblje koledža Houpp. To zapisuju u obliku zabilješki u prvu kolonu radnog lista („Problemi“). Zatim predlažu načine kako se problemi mogu rješavati („Rješenja“), a u treću kolonu („Odgovornosti“) upisuju onoga za koga misle da je odgovoran da ta rješenja sprovede. Posljednja kolona može ostati prazna do sljedeće faze.

Učenici zatim prezentiraju, upoređuju i raspravljaju o svojim rezultatima. Kao podršku prezentacijama, neki učenici bi trebalo da pripreme *flip chart* sa istim sadržajem kao i radni list za učenike. Ako je na raspolaganju i grafoskop, materijal se može kopirati na folije koje parovi mogu popuniti.

Rasprava u razredu

Učenici mogu postaviti neka od sljedećih pitanja ili nastavnik može započeti raspravu postavljajući ih:

- Mislite li da je direktorica postigla svoj cilj da prema svakom učeniku postupa jednako?
- Mislite li da je direktorica trebala poštovati vrijednosti roditelja izbjeglica i odvojeno podučavati dječake i djevojčice? Razmislite o argumentima za i protiv.
- Bi li bilo bolje da su djecu izbjeglice učili odvojeno od ostalih učenika? Navedite prednosti i nedostatke svakog pristupa, prvo za učenike, a zatim za širu zajednicu.

Učenici bi trebalo da imaju vremena da detaljno obrade jedno pitanje, a ne da raspravljaju o svim pitanjima. Važno je da razumiju da, u pluralističkim društvima, ljudi imaju različite potrebe i da to može dovesti do sukoba. Stoga je važno na pravedan način riješiti te sukobe obraćajući punu pažnju na sve pojedince i grupe (za više detalja o rješavanju sukoba vidi četvrtu nastavnu jedinicu). U ovom slučaju, škola se može gledati kao mikrozajednica u kojoj mladi građani nailaze na istu vrstu problema koji postoje i u zajednici kao cjelini.

Sljedeća pitanja pokazuju kako je višeslojna ova studija primjera, te da su pitanja uistinu vrijedna proučavanja. Za daljnje proučavanje biće potreban dodatni čas. Nastavnik mora odlučiti hoće li izabrati određene dijelove, zavisno od raspoloživog vremena i učeničkog zanimanja.

Koliko su različite potrebe djece za obrazovanjem?

Ključna pitanja na koja učenici moraju odgovoriti su, naravno, kako se ti problemi mogu riješiti i bi li škola trebalo da ignoriše neke od njih (ako bi trebalo, zašto).

Na ova pitanja može se odgovoriti na dva načina: prvo, razmišljajući na čije će potrebe uticati rješavanje ili ignorisanje nekog problema, i drugo, identifikujući one probleme koje može riješiti školska zajednica.

Na prvi način učenici će bolje razumjeti specifične potrebe učenika izbjeglica (i lokalnih učenika) tako što će razmisliti o sljedećem pitanju: „Koja su ljudska prava – ili dječja prava – uskraćena djeci izbjeglicama?“

Evo nekoliko kategorija obrazovnih potreba. Učenici bi trebalo da u priči pronađu primjere sljedećih potreba, pa da ih zabilježe u četvrtu kolonu u radnom listu:

- emocionalne potrebe;
- potrebe za učenjem;

Živjeti u demokratiji

- vjerske potrebe;
- kulturne potrebe;
- jezičke potrebe;
- fizičke potrebe.

Učenici moraju dati svoje primjere za svaku kategoriju.

Odgovornost i njene granice

Konkretna pitanja koja su se pojavila u priči trebalo bi da vode do uopštenije rasprave o jednakim pravima i obrazovanju.

Koliko je jednostavno svakom djetetu obezbijediti najbolje obrazovanje u skladu s njegovim potrebama? Šta može napraviti škola i koji problemi zahtijevaju vanjsku podršku, na primjer, dodatno finansiranje od strane lokalne skupštine?

Ovdje učenici slijede drugi ponuđeni način i ova analiza vodi do važnog zaključka – tipično je da se složena pitanja ne mogu riješiti samo jednim korakom, što bi u ovom slučaju značilo, na primjer, proširivanjem škole, zapošljavanjem posebno obučenog osoblja, itd. Takve mjere obrazovne reforme bile bi izuzetno poželjne, ali one se nikad ne događaju jer zavise od političkih odluka (na primjer kako dodijeliti više novca od poreza). Ljudi koji razmišljaju samo o preduzimanju tako naoko radikalnog koraka mogu na kraju zapravo da ne urade ništa, osim što će krivicu prebaciti na druge. S druge strane, stvari se mogu popraviti i malim koracima, što u ovom slučaju znači razmatranje onih dijelova problema koje direktorica, nastavnik, učenici ili roditelji mogu sjutra promijeniti – ako žele, ili ako se slažu.

Ovdje je važna treća kolona iz radnog lista. Ko je odgovoran, tj. ko ima moć da nešto promijeni? Učenici raspravljaju jesu li mali koraci – poboljšanja unutar školske zajednice – dovoljni i gdje su njihova ograničenja. Takođe mogu razmišljati o kombinaciji malih, kratkoročnih koraka, te krupnijih koraka koji zahtijevaju više vremena.

Ovdje opet vrijedi da je „škola život“, mikrodrustvo. Rasprava o strategijama za razvoj škole uvodi učenike u razmišljanje o političkom donošenju odluka i strateškom planiranju.

Škola je život

Učenici mogu uporediti koledž Houp sa situacijom u svojoj vlastitoj školi koristeći sljedeću ideju.

„S kojim se preprekama u obrazovanju susreću neki učenici u vašoj školi? Šta mislite ko je odgovoran za rješavanje tih potreba (na primjer, vlada, direktor, nastavno osoblje ili učenici)?“

Kod rješavanja ovog pitanja mogu se primijeniti različite metode. Ono može biti predmet plenarne rasprave, razgovora s drugim učenicima ili se može povezati s projektom školskih novina (vidi petu nastavnu jedinicu).

Pismeni zadatak

U procesu organizacije nastavnog procesa važno je biti siguran da su učenici razumjeli i da mogu primijeniti ono što su naučili. Jedan od načina da se to ostvari jeste da se plenarna rasprava poveže s pismenim zadatkom. To učenicima daje mogućnost da razmisle o pitanjima o kojima se raspravljalo na plenarnom dijelu i može biti posebno korisno za sporije i temeljitije učenike, koji često ostaju tihi u raspravi iako zapravo imaju puno toga da kažu.

Nastavnik mora odlučiti koja tema najbolje odgovara učeničkom nivou razmišljanja i razumijevanja. Može biti sasvim dovoljno da učenici ponove raspravu i daju svoj vlastiti sud.

U zahtjevnijoj vježbi, učenici mogu povezati ljudska prava i/ili pitanja neravnopravnosti u društvu, na primjer:

„Evropska konvencija o ljudskim pravima i Konvencija o pravima djeteta navode da su vlade dužne da svakom djetetu obezbijede mogućnost obrazovanja.

- Objasnite mislite li da je škola ispunila ovu obavezu.
- Šta je potrebno da bi djeca dobila obrazovanje koje zaslužuju?
- Šta mislite čija je dužnost da to obezbijedi?
- Na koja druga područja života neravnopravnosti u društvu takođe utiču?
- Raspravite to pitanje.”

Predloženi rezultat plenarne rasprave (*flip chart*, popunjeni radni list)

Pomoć za koledž Houp

Problemi	Rješenja	Odgovorni	Obrazovne potrebe
(1) Djeca izbjeglice			
Jezički problemi	Posebni kursevi	Direktorica, lokalno vijeće	Jezičke
Dječak ne govori	Terapija, posebno podučavanje	Savjet: direktorica, nastavnik	Jezičke, emotivne
Djevojčica ne može hodati	Medicinski tretman, posebno podučavanje, savjeti za roditelje		Fizičke
(2) Izbjegllice i lokalni učenici			
Nasilje, zadirivanje, bande, prijetnje, povrijeđen dječak	Rasprava u razredu; pravila ponašanja; učenici kao posmatrači	Nastavnici, učenici, roditelji	Emocionalne Društvene Stavovi i vrijednosti
(3) Nastavnici			
Ne mogu brinuti za izbjeglice i lokalne učenike	Manji razredi Predavanja u smjenama Više nastavnika	Lokalno vijeće	Učenje jezika, kulturne, vjerske
(4) Roditelji			
Žele odvojene razrede za dječake i djevojčice	„Ne”? „Da”?	?	Kulturne, vjerske